

Међународна унија народних Старокатоличких Цркава

ПРАВОСЛАВНО – СТАРОКАТОЛИЧКИ ГЕНЕРАЛНИ ВИКАРИЈАТ СВ. МЕТОДА

Ириг, Република Србија

www.generalni-vikarijat.eu

kancelarija@generalni-vikarijat.eu

тел: 022/461-250

ИСТОРИЈА СТАРОКАТОЛИЧКЕ ЦРКВЕ И ОСНОВНИ ПРЕГЛЕД УЧЕЊА

ОПШТА ИСТОРИЈА ЦРКВЕ

Када је Први ватикански сабор 1869/70. прогласио смртог човека (римског бискупа – папу Пија IX) незаблудивим и владаром свеукупне Цркве на кугли земаљској (универзални примат и непогрешивост), то је одјекнуло не само драматично у умовима многих римокатоличких теолога, него и пресудно: Римокатоличка Црква догматизовала је јерес, одвојила се (шизма) од исправног учења утемељеног на Светом писму и историјским чињеницама. Ситуација је тражила драматично очување Истине Цркве која је из римског католицизма знатним делом отргнута догматизацијом јереси.

Тако је, милошћу Духа Светог, ипак спасена суштина црквености - у очувању оног "старог" што је било исправно у католицизму, дистанцирајући се од идолопоклонствених новотарија: настала је Старокатоличка Црква.

Било је бискупа који су негодовали против те шизматичности изражене у конституцији *Pastor Aeternus*, али они нису имали веће пастирске храбрости да одбране Истину Цркве, јер би тиме довели у питање свој канонски статус у бискупији – били би екскомуницирани. Пре им је било до положаја, него до Истине. У ту категорију спадао је и део немачких бискупа, као и неки епископи у Хрватској при чему је најистакнутији био ђаковачки бискуп Јосип Јурај Штросмајер, који је на Првом ватиканском Сабору изрекао пет говора против папине непогрешивости и свевласти.

Касније су, међутим, сви римокатолички бискупи потписали ту конституцију, тако да од говора против те конституције на крају није било ништа: папа је

проглашен "Богом" – јерес је ударила темељ, а шизма, као удаљавање од истине Светога писма, показала се јасном као дан.

Технички термин који би био излаз из такве ситуације пласирао је минхенски римокатолички свештеник и црквени историчар проф. Игњат фон Дилингер са термином "Стара Црква", који је изрекао у разговору са римокатоличким надбискупом Г. Шером.

Разговор се одвијао у контексту "прихватања посла" за очување онога што се још да очувати, тј. "да се прихвате посла за стару Цркву". Римокатолички надбискуп је то одбио, а жеља за очувањем Истине у Старој Цркви све се дубље кристализовала.

Догматизовање папине свевласти и непогрешивости била је кап која је прелила чашу за многе професоре римокатоличких теолошких факултета у Бону, Бреслауу, Прагу, Луцерну и Минхену, који су одбили да прихвате те погубне новотарије.

Проф. Игњат фон Дилингер у одлукама концила јасно је уочио разарање старог устројства цркве, првенствено у разбијању бискупске (епископске) службе која је папиним универзалним приматом над осталим бискупима очигледно одузела њихово средишње место у устројству Цркве. Након Првог ватиканума, Папа је сам и непосредно бискуп сваке поједине бискупије, а бискуп је смењен и постаје само папин пословођа окићен бискупским ознакама а у ствари је изгубио сва своја бискупска права.

Прекид са старом црквом сасвим је очигледан: највиши критеријум вере сада више није апостолска предаја, традиција старе Цркве, него оно што Папа огласи као чланак вере. Чак штавише, он не мора питати за мишљење ни узимати у обзир становишта читаве раније Цркве.

Римска Црква је тиме престала бити Црква исправне и истинске вере.

Реакција Папе била је, у таквим ситуацијама, традиционална, дакле очекивана, особито сада када је он проглашен "Богом": једноставно је 1871. године екскомуницирао велечасног проф. Дилингера и разговор је за папу тиме био завршен. Наравно, и сви они који нису признавали те девијантне концилске одлуке, били су од Римске Цркве кажњавани: забрањено им је било примати Свете Тајне у Римској Цркви и забрањен им је био црквени погреб.

Тиме је "кап прелила чашу" и из критичког покрета за очување Старе Цркве (тада још сматраног покретом унутар Римокатоличке Цркве) ишло се корак даље. Преко 300 делегата састало се у Минхену на конгресу одржаном од 22. до 24. 09. 1871. на којем су расправљали о потреби оснивања самоуправне (аутокефалне) црквене организације којом ће сачувати исправну Истину Цркве која је у римском католицизму доживела догматизацију јереси и

недовољену шизматичност: одлучено је да се оснује Старокатоличка Црква. Конгресом је председавао др Јохан Фридрих фон Шилте.

Тако се очувала Католичка Црква од погубних новотарија. Префикс "римо", замењен је префиксом "старо" и оно здраво Католичко остало је у Старокатолицизму.

Тиме је утемељена Старокатоличка Црква, као чувар исправног учења. Године 1889. ујединиле су се Старокатоличке Цркве које су у међувремену настале у разним државама у Утрехтску унију у саставу:

Утрехтска Црква, Старокатоличка Црква Немачке, Аустрије, Чешке и Словачке, Хришћанскокатоличка Црква у Швајцарској, Пољска национална Црква у Америци и Пољској, Независна филипинска Црква (приступила је делимично).

Иначе, жеља за очувањем исправног католицизма поникла је још раније, од римокатоличког надбискупа, родом Рабљанина, Марка Антуна де Доминиса, који је у 16. и 17. веку дао предлог за јединство цркава на постулатима Старе цркве: ти су постулати заједничко Веревање и првих седам концила Цркве првог миленијума. Доминис је у свом бриљантном делу „De Republica Ecclesiastica“ сугерисао и предлагао начин за оздрављење и спас Римске Цркве која је била у вреви малверзација на подручју индулгенција, симоније, непотизма. Да се превладају ти проблеми, он је упућивао на повезивање с раним, односно Старим хришћанством. Рим је његов предлог за спас Цркве дочекао "на нож" те су га прогласили јеретиком и спалили на тргу Кампо де' Фиори у Риму и тако је скончао. То је тада био њихов уобичајен начин обрачуна са неистомисљеницима.

Римска Црква оглушила се на Доминисов предлог и наставила по свом те доживела врхунац властитих грешака 1870. године, у споменутом проглашењу папе незаблудивим.

У складу са изнетим, можемо закључити да је **старокатолицизам - заправо остатак на здравом католицизму.**

Реч "католикос" означава уопштеност Цркве, њену универзалност и учење првих сабора, а не Римокатоличку Цркву, како се на овим просторима погрешно уопштава и поједностављује.

Дакле, битно је разграничити: **Римокатоличка Црква ≠ Католичка Црква.**

Верујемо да би било за ухо неприхватљиво рећи да су и **све канонски признате Православне цркве – заправо католичке.** Међутим, оне то свакако јесу, јер исповедају учење првих седам екуменских Сабора и имају универзалност.

Старокатоличка Црква, стога, остаје католичка с тим да њена јурисдикција више не спада под Римског бискупа (тј. Папу) него је аутокефална. Аутокефалне цркве су народне цркве које своју управу имају унутар граница земље у којој делују. Аутокефалност значи самосталност.

Управо у наведеном, као и у самом црквеном учењу, **Старокатоличке Цркве и Православне Цркве су одувек сматране сестринским црквама и односи између њих су били на највишим нивоима.**

Помена вредна је и конференција која је одржана у 19. веку у Бону, између старокатолика, православних, англиканаца и одређених група протестаната, где је уочена могућност заједништва Православних и Старокатоличких цркава.

На жалост, некад плодотворна Утрехтска унија Старокатоличких цркава доживела је своју апостазу, и смисао њеног Старокатолицизма потпуно је утрнуо. Застрањујуће праксе које је допустила: заређење жена (мимо Светог Писма и традиције Цркве) и благослов истополних парова (опет, мимо Светог Писма и традиције Цркве) дискредитовале су послање те Уније и свих Старокатоличких Цркава које ту Унију сачињавају.

Због тога су Утрехтску унију напустиле неке Цркве и формирале Светски савет народних католичких Цркава (католички у смислу старог католицизма тј. старокатолицизма), који се састоји од народних Цркава које су задржале исправну веру и учење.

У Србији, као део тог Савета, делује Православно – Старокатолички Генерални Викаријат Св. Метода

Савет је иначе познат и под називом **Међународна унија народних Старокатоличких Цркава.**

У плану је промена правне форме Викаријата, регистрацијом Цркве у складу са важећим српским законом, и то под називом **„Православно - Старокатоличка Црква у Србији“**.

ЦРКВЕНА ТРАДИЦИЈА, УЧЕЊЕ И МИСИЈА УНИЈЕ

Традиције које су током векова израсле у католицизму, углавном су задржане, посебно Литургија. Требало је уклонити само најгоре деформације: узимање мисних интенција, опросте и претераности у поштовању светитеља. Литургијска реформа увела је примену матерњег, односно народног језика у

цркву. Свештеници и епископи више не морају бити целибатарци јер то нису били апостоли нити предводници цркве првих векова, а великим делом ни предводници Цркве каснијих векова. Уведена је могућност причести под обе прилике у литургију (као што то чине Православне цркве). Свештенике могу бирати жупне одн. парохијске скупштине, а епископе црквени Сабори.

Већ на почетку Старокатоличког покрета сусрећемо идеју јединства свих хришћана. На конгресу старокатолика одржаном у септембру 1872., у Келну, утемељена је комисија која покушава научним радом обрадити разлике у учењима, које деле Римску Цркву и Старокатоличку Цркву. Конкретан резултат ове комисије, чији је председатељ био проф. Дилингер биле су већ поменуте Бонске Унијске конференције 1874. и 1875.

Оне су биле најзначајнији екуменски разговори у 19. веку. Поред старокатолика учествовали су и англиканци и православци, протестанти мало, а римокатолици никако.

Тек након Другог ватиканског сабора 1962-1965., великим променама у друштву, техници и науци, те многобројним приливом и упливом нових религиозности, особито с истока, Римокатоличка Црква је успоставила контакте са Старокатоличком Црквом.

Старокатоличка Црква постала је промотор екуменске идеје по израженом ставу и својим публикацијама, нарочито у кругу бискупски устројених Цркава. Старокатоличким студентима теологије, богословима, били су затворени римокатолички факултети, тако да су старокатолички клирици теолошко образовање примаали на другим теолошким факултетима док нису устројени властити старокатолички факултети.

- ЦРКВЕНО УЧЕЊЕ, ДОГМАТИ –

Са догматске тачке гледишта, исповедамо учење вере присутно у Библији и црквеној традицији, те се руководимо каснијим закључцима донетим на првих седам екуменских (васељенских) сабора нераздељене, јединствене Цркве првог миленијума.

Цркве Ортодоксне Старокатоличке струје не препознају Свети ред подељен женама као исправан (не прихвата се заређење жена) због недостатка такве праксе у раној Цркви. То не значи да се женама пориче високо достојанство њихове личности, које се на особит начин читовало у Блаженој Девици Марији - Пресветој Богородици.

Жена може на активан начин учествовати у Литургији (читање речи Божије, причешћивање - аколита, црквена каритативна и социјална делатност итд.) и вршити разне друге часне службе при Цркви.

Такође, не прихвата се јединство међу истополнима (нити се дозвољава њихов благослов или венчавања) јер је оно супротно науци Светог Писма (на основу 1 Кор 6,9 и осталих сведочанстава св. Писма) - те особе, које заступају такав став и живе на такав начин, не могу се примати међу свештеничке кандидате.

Постоји дистанца од свих Цркава које су увеле либерална учења (благосиљање истополних и ређење жена у свете редове).

За свештенство су, даље, неподобни они који библијска начела и доктрине искривљују и интерпретирају на погрешан начин, супротно науци Цркве кроз векове. Такође, свештенички кандидати као и активни свештеници не смеју бити чланови ни једне политичке странке – а посебно не оне која заступа атеизам.

У богослужењима се користе равноправно и западни (римски, галски итд.) и источни (византијски) обреди.

По питању пресвете Евхаристије, држи се учење о трансупстанцијацији.

Још нека црквена учења:

- свештеници се могу женити
- жене се не могу заредити
- црквени брак се не може склопити по други пут, него се први брак поништава (уколико се пред црквеним судом докаже да је склопљен без праве спознаје или с лошом намером)
- истополни парови су такође деца Божија али се забрањује њихово благосиљање и склапање истополних бракова
- постоји обавеза исповести
- побачај се осуђује и забрањује, осим ако је живот мајке реално угрожен
- директна еутаназија се осуђује и забрањује, али допуштени су лекови за ублажавање бола
- црквени погреб служи се и за самоубице, држећи се претпоставке да су тај грех, који је један од уопште најтежих грехова, учинили у неурачунљивом стању
- пост и немрс су прописани
- екскомуникација постоји.

ПОИМАЊЕ САКРАМЕНАТА (СВЕТИХ ТАЈНИ) И СВЕТИХ РЕДОВА

Све сакраменте ова Унија поима на традиционалан начин, који исповедају и нпр. православне цркве. При подели сакрамената битна је форма, материја и министриј (намера).

Свете Тајне (сакраменти) су:

Тајна евхаристије (Причест), Тајна свештенства, Тајна крштења, Тајна миропомазања (кризма), Тајна брака, Тајна исповести, Тајна јелеосвећења (болесничко помазање).

Свете тајне и остала богослужења се врше по обредима који су већ вековима прописани у црквеним зборницима, службеницима, требницима и чиновницима, и то:

- 1) православних цркава – Службеник, Посни Триод, Цветни Триод, Минеји, Архијерејски Чиновник, Требник, Допунски Требник и тд.
- 2) старокатоличких цркава – Понтификал, Мисал, Пасија, Ритуал и тд.

По канонима Ортодоксних старокатоличких цркава, могу се користити источни (византијски, православни) али и, једнако, западни обреди, јер сви ти обреди славе само једнога Бога.

- СВЕТИ РЕДОВИ (СВЕШТЕНСТВО) -

Ћакон, као први и најнижи Свети ред, се сакраментом реда посвећује за помоћ бискупу и презвитерима у служби речи, у служби олтара и служби љубави. Он свечано објављује Јеванђеље у цркви, послужује код Евхаристије, дели причест, предводи молитвена славља, крсти, венчава и благосиља младенце, носи попудбину болесницима и предводи обред сахране.

Осим тога, ѓакону се поверавају различите службе у вођењу хришћанске заједнице те у братском служењу у њој (ѓакон нпр. води каритативну делатност у заједници).

Ред ѓаконата дели бискуп полагањем руку и посветном молитвом.

Свештеник (презвитер, старешина) сакраментом реда се посвећује да предводи Божији народ у конкретној хришћанској заједници те да началствује слављењу богослужења, особито слављењу Евхаристије. Он снагом свог реда подељује све сакраменте осим сакраamenta светог реда и потврде (али има случајева кад подељује и потврду: код крштења одраслих, у смртној опасности заједно с попудбином, код свечане потврде као супотврдитељ с бискупом).

Свештенику на посебан начин припада да дели сакраменат помирења (исповест) и болесничко помазање (јелеосвећење) те да предводи евхаристијску жртву – мису (Литургију).

Ред презвитерата (свештенства) дели бискуп полагањем руку и посветном молитвом.

Бискуп (Епископ) посвећењем и преносом апостолске сукцесије (наслеђа) прима пунину свештенства (светога реда) и наследник је службе Апостола. По бискупу, окруженом његовим презвитеријем (свештеницима), усред Божијег народа присутан је сам Господ Исус Христос.

Бискуп је знак присутности Исуса Христа – јединог Предводника и Главе Цркве – те можемо рећи да преко њега сам Исус Христос проповеда Јеванђеље, дели сакраменте и управља Црквом. За бискупе кажемо да су пастири Цркве јер им је Христос – једини Пастир Цркве у пуном смислу – поверио да као наследници Апостола предводе Цркву у проповедању Јеванђеља, у посвећивању Божијега народа предвођењем богослужења те у управљању Црквом. Сви чланови Божијег народа су учесници у Христовој пророчкој (учитељској) служби, у свештеничкој служби и царској служби (служби управљања). Али, бискупи са својим сарадницима свештеницима и ђаконима у тим трима службама имају удела као “пастири”, тј. као предводници Цркве.

Бискупски ред дели се полагањем руку и посветном молитвом, од стране бар тројице исправно заређених епископа.

Заређени (они који су примили сакрамент светога реда) обележени су неизбрисивим Христовим белегом за службу која им се поверава.

Нижи црквени редови – читач, аколита, свећеносац - нису свети редови у правом смислу тих речи, него представљају одређене црквене службе које се поверавају ономе ко је од поверења, ко живи преданим црквеним животом итд. Све ниже чинове такође дели бискуп.

Држећи се Светог писма и црквене традиције настављамо свету мисију ширења Радосне вести Јеванђеља свим народима испуњавајући Христов налог дат апостолима: "Зато идите и учините све народе ученицима мојим, Крстите их у име Оца и Сина и Духа Светога". (Мт 28,19).

Светски савет народних Старокатоличких Цркава (чији је члан Генерални викаријат Св. Метода)

Савет је основан 2003. године, због разилажења са утрехтском Унијом.

На челу Савета се налази, уз пуну сагласност осталих бискупа, Патријарх монс. Августин Бачински, надбискуп митрополит Словачке Старокатоличке Цркве.

Организационо, подељен је на три црквене провинције: **Св. Метода, Св. Кристофора и Св. Михајла**. Подела на провинције омогућава боље фокусирање на специфичне унутрашње црквене активности и потребе.

За подручје земаља Балкана, надлежна је Црквена провинција Св. Кристофора.

Функцију **Генералног секретара** Међународне уније народних Старокатоличких цркава обавља митрополит Провинције Св. Кристофора, монс. Леонардо Бег.

-АДМИНИСТРАТИВНА УПРАВА МЕЂУНАРОДНЕ УНИЈЕ НАРОДНИХ СТАРОКАТОЛИЧКИХ ЦРКАВА:

Монс. Леонардо Бег (Хрватска) - Генерални секретар;

Монс. Павел Бегичев (Русија) - Представник генералног секретара за филозофско-теолошка питања;

Монс. Ивица Криж (Словенија) - Секретар за екуменизам и међурелигијски дијалог;

Монс. ХансЈорг Петерс (Аустрија) - Секретар за контакте и кооперацију с другим Црквама;

Монс. Властимил Шулган (Словачка) - Секретар за унапређење пасторала.

Списак епископа Међународне уније народних Старокатоличких Цркава:

- монс. др Августин Бачински (Словачка)
- монс. Властимил Шулган (Словачка)
- монс. Јиржи Рибка (Пољска)
- монс. др Леонардо Бег (Хрватска, Србија, БиХ)
- монс. др Ивица Криж (Словенија)
- монс. ХансЈорг Петерс (Аустрија)
- монс. др Павел Бегичев (Русија)
- монс. др Константин Андрејев (Русија)
- монс. др Владимир Пудов (Русија)
- монс. Иван Сухарев (Русија)
- монс. Александер Франц (Русија)
- монс. Александар Кузњецов (Русија)
- монс. Павел Левушкан (Летонија)
- монс. Анте Николић (Канада).

Списак Генералних Викара (архијерејских намесника) Уније:

- пречасни Стефан ЗАХРАДНИК, генерални викар (ЧЕШКА)
- пречасни Бартоломеј КУБИК, генерални викар (СЛОВАЧКА)
- пречасни др Артур Јан СИТКО, генерални викар (НЕМАЧКА)
- пречасни Јозо КЉАЈИЋ, генерални викар (БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА)
- пречасни др Риналдо МУЗГА, генерални викар (СЛОВЕНИЈА)

Ортодоксне старокатоличке цркве (тј. Цркве чланице ове Уније – Савета) са жаљењем посматрају догађања у старокатоличким црквама Утрехтске уније, због поменутих девијантних понашања.

Међутим, ради очувања Истине, до даљњег је забрањена интеркомунија са Црквама чланицама уније из Утрехта.

Стога, Ортодоксне Старокатоличке цркве се посматрају као ***defensor fidei***: бискуп (епископ), свештеник или ђакон данашњице пре свега морају бити бранитељи вере, држећи се старог начела: ***In necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus caritas*** - у битноме јединство, у небитноме и двојбеном слобода, у свему љубав.